సమన్వయం

విజయశ్రీ

వలస వచ్చిన స్వర్ణభూమిలో
కలసి మెలసిన మనసులతో
అలసి అలరిన తేనెబిందువు
స్వాతి ముత్యపు భావిపగడము

తనకు జ్ఞాపకం ఉన్నంతవరకూ చిన్నప్పటినుంచి తనకున్న కోరిక ఒకటే. అన్నయ్యలిద్దరిలాగా తనుకూడా అమెరికా వెళ్లి పెద్ద చదువులు చదువుకుని ప్రపంచంలో పేరుగన్న వ్యక్తిగా పెరిగి దేశదేశాలు తిరిగి చూసి సుఖంగా స్వేచ్ఛగా ఏనిబంధనలు, నిష్ఠలు అడ్డులేని జీవితం గడపాలని. సంఘంలో పాతకాలపు మూర్ఖత్వాలు, సంకుచితస్వభావాలు, అజ్ఞానపు అగాధాలు ఎంతమంది జీవితాలకి స్వాతంత్ర్యం నిషేధించాయో తనకు తెలియని విషయం కాదు. తనవాళ్ల కుటుంబాలలోనే ఉన్నాయి ఉదాహరణలు. అవి తలుచుకుంటే ఒళ్లు జలదరిస్తుంది గగుర్పాటుతో.

బాబయ్యకూతురు సురేఖ కన్న కలలన్నీ ఏమయిపోయాయి. కట్నం అడగటంలేదుకదా అని చివరికి ఒక మామూలు వ్యక్తికి (అందగాడయినా కాదు) మంచి సాంప్రదాయంగల వంశంలో వాడు, మళ్లీ ఇలాంటి సంబంధం మనకి వెతుక్కుంటూ వస్తుందా అంటూ మురిసి పోతూ యిచ్చి పెళ్లి చేశారు. "నా జీవితం లాగా నీదీ బంధిఖానాలో ఇరుక్కుపోనిచ్చుకోకు అంజనీ" అంటూ సంభాషణ ముగించేది ఎప్పుడు ఫోన్ చేసినా. తను నేర్చుకున్న కూచిపూడి నృత్యం, ఊహించుకున్న స్వేచ్ఛావిహారాలు కరుడు కట్టిన పాతకోరికలుగా శాశ్వతంగా మారిపోయాయి సురేఖ మనస్సులో.

అన్నయ్యలిద్దరూ పెళ్లిచేసుకోకపూర్వమే పై చదువులకోసం అమెరికా వచ్చారు. ఒకతను ఇంజనీరు, మరొకడు మెటలర్జిస్టు. ఉద్యోగాలు సంపాదించుకుని ఒకరు కాలిఫోర్నియాలోనూ, మరొకడు మిన్నొసొటాలోనూ సెటిలయ్యారు. వాళ్లిద్దరూ ఇండియావచ్చి పెళ్లిచేసుకుని వెళ్లారు. వదిన లిద్దరూ "ఎలాగోలాగ నిన్ను అమెరికా తీసుకుపోతాంలేవోయ్. బలరామ కృష్ణులువంటి అన్నలిద్దరుండగా నీకు తక్కువేమిటమ్మా" అన్నారు అమెరికా వెళ్లిపోతూ.

అన్నయ్యల్లాగా తనుకూడా పైచదువులకి అమెరికా వెడతానంటే అమ్మనాన్న ఒప్పుకోలేదు. "నీకు ముందు పెళ్లిచేసి ఒక బుద్ధిమంతుని చేతిలో నిన్ను పెట్టగలిగితే మా బాధ్యత తీరుతుంది" అనేది అమ్మ. తను ఎమ్.యస్.సి ఫిజిక్సు పూర్తిచేసింది. కంప్యూటరు కోర్సులు తీసుకుంది కొన్ని. అమెరికా వెళ్లి ఫిజిక్స్‌లో పి.హెచ్.డి చేద్దామని తన కోరిక. యాస్ట్రోఫిజిక్స్‌లో చెయ్యాలని ఊహ. అమెరికానుంచి చిన్నన్నయ్య అస్తమానూ ఉత్తరాలు వ్రాస్తూ ఉండేవాడు. "ఫిజిక్స్‌లో డిగ్రీ యూస్‌లెస్ అంజా. ఎవడూ ఉద్యోగం ఇవ్వడునీకు. కంప్యూటర్ సైన్స్‌లో ఎమ్.ఎస్. తీసుకో. దానివల్ల చాలా ఉపయోగం ఉంటుంది. అమ్మ నాన్న నిన్ను ఇక్కడికి చదువులకోసం అని పంపించరు కదా. నీకు పెళ్లే ఈదేశానికి పాస్‌పోర్ట్." అంటూ.

పెద్దన్నయ్య సలహాలివ్వక పోయినా తనని అమెరికా ఎలాగోలాగ తీసుకొస్తానని ధైర్యం చెబుతూండేవాడు. అతనే చివరికి పెళ్లి సంబంధం తెచ్చింది కూడా. అతను ఒకరోజున ఏదో ఇండియన్ కమ్యూనిటీ మేగజైన్‌లో మేట్రిమోనియల్ ఎడ్స్ తిరగేస్తూంటే కనిపెట్టిన మహానుభావుడే తనకి భర్త అయ్యాడు. రామమోహన్ డాక్టరు. ఎనస్తీషియాలజీ అతని స్పెషాలిటీ. పెళ్లినాటికే ఉద్యోగం ప్రారంభించాడు మంచి పేరున్న హాస్పిటల్‌లో.

పెళ్లి అయిన రెండువారాల్లోనే తను అమెరికా వచ్చేసింది. అంత త్వరగా వీసా వచ్చింది అదృష్టవంతురాలవి అన్నారు అందరూ. ప్రసాద్ భార్యకి వీసా రావటానికి రెండు సంవత్సరాలు పయిగా పట్టిందిట. తను అమెరికావచ్చేసరికి రామమోహన్ ఒక ఒన్-బెడ్ రూమ్ ఎపార్ట్‌మెంట్‌లో ఉంటున్నాడు, అద్దెకి తీసుకున్న ఫర్నిచర్‌తోటి.

వలస వచ్చిన దేశంలో అలసి వలచి కృషిచేసేవాళ్లకే ఫలితం అన్నమాటకి వీరిద్దరి జీవితం ప్రత్యక్షప్రమాణం అనడంలో అతిశయోక్తి లేదు. రామమోహన్ తనప్రొఫెషన్‌లో సక్సెస్‌ఫుల్ అయి పైకి వచ్చాడు. అంజని తనజీవితంలో ప్రవేశించిన మూడు సంవత్సరాలకే పెద్దభవంతిలాంటి యిల్లు కట్టించాడు. అంజని రాగానే యూనివర్సిటీలో జేరింది గ్రాడ్యుయేట్ స్టడీస్‌కి. ఒక సంవత్సరం తిరగగానే ఫిజిక్స్ డిపార్ట్‌మెంట్ ఛెయిర్‌మన్ పిలిచి ఫెలోషిప్ ఆఫర్ చేశాడు. తను కావాలనుకున్న యస్ట్రోఫిజిక్స్ బ్రాంచ్‌లోనే పి.హెచ్.డి.కి ఎన్‌రోలయింది. మొదటిసారే కాంప్రహెన్సివ్‌లు పాసయిపోయింది. అదే టైముకి ఆ డిపార్ట్‌మెంట్‌లో కొత్తగా జాయినయిన ప్రొఫెసర్ రాబర్ట్‌సన్ గ్రూప్‌లో ఎక్స్పెరిమెంటల్ యాస్ట్రోఫిజిక్స్ ఏరియాలో రిసెర్చి ప్రారంభించింది.

అంజని చదువులు సవ్యంగా, నిరాటంకంగా సాగుతున్నందుకు రామమోహన్ చాలా సంతృప్తి పడ్డాడు. వీళ్లయింట్లోనూ, వాళ్లింట్లోనూ పార్టీలకి వెళ్లినప్పుడు చాలా గొప్పగా తన అంజని చదువులు గురించి, ఆమె చెయ్యబోయే పరిశోధనలగురించి మాట్లాడుతూండేవాడు. "అంజా పరిశోధనలు బ్లాక్‌హోల్స్ గురించి. అవి ఈ యూనివర్స్‌లో ఎక్కడున్నాయో కని పెట్టడానికి సర్వప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు ప్రపంచంలోని శాస్త్రజ్ఞులందరూ. బ్లాక్‌హోల్ అంటే తెలుసా మీకు. అందులో పడినదేది మళ్లీ బయటికి రాదు. అందులో ఉన్నది అందులోనే శాశ్వతంగా ఉండిపోతుంది. మామూలు వస్తువులే కాదు, కాంతికిరణాలకి కూడా అదే అవస్థ. అది మనకి కనిపించని వస్తువన్నమాట. విశ్వాంతరాళంలో ఒక అంతులేని అగాధం అన్నమాట."

ఈ మాటలు వింటున్న మూర్తి అడిగాడు, "కనిపించని వస్తువుని కనిపెట్టగలిగే పరిశోధనలు ఏం చేస్తోందండి మీ ఆవిడ?", ఒక పార్టీలో.

"ఆవిషయం ఆవిడనే అడిగి తెలుసుకోవాలి, నాకేమీ తెలియదు, కనిపెడితే ఒక చిన్న నోబెల్ ప్రయిజ్‌లాంటిది రావచ్చునని మాత్రం నాకు తెలుసు."

రాబర్ట్‌సన్ చేసే పరిశోధనలు యూనివర్సిటీ కేంపస్ లేబరేటరీలలో చేసేవి కావు. ఖగోళ పరిశోధనలు కదా, మంచి అనువైనవి, ఆత్యాధునికమైనవి అయిన టెలిస్కోప్‌లతో చేయ్యాలి. అవి ఉన్న ఊరికి తరుచు వెళ్లి రావాలి. అతని స్టూడెంట్స్ అతనితో వెళ్లాలి. ఒకో సారి వారంపదిరోజులు అబ్జర్వేటరీలో ఉండవలసి వచ్చేది.

ఈ ట్రిప్‌లు మొదట్లో తనకంతగా అభ్యంతరం అనిపించలేదు. కాని రాను రాను రామమోహన్ కి మనస్సులో అనేక రకాల ఆలోచనలకి దారి తీయటం మొదలు పెట్టాయి. అనుకోకుండా అంజనే దానికి కారణం అయింది. వారంరోజులపాటు అబ్జర్వేటరీట్రిప్ వేసి తిరిగి వచ్చినప్పుడల్లా తన అనుభవాలన్నీ పూసగుచ్చినట్లు చెప్పేది రామమోహన్‌కి. అతనూ శ్రద్ధగా

వినేవాడు. తను చేసిన పరిశోధనల వివరాలన్నీ అతనికి చెప్పలేక పోయినా, అక్కడ తన దిన చర్య అంతా ఏంతో ఎక్సయిటింగ్‌గా వర్ణిస్తూ చెబుతూంటే తనకి కూడా వెళ్లి ఆ ఎస్ట్రొనమర్ల జీవితం పంచుకోవాలని అనిపించేది. ఒకసారి తనకోరికని అంజనికి చెప్పాడు కూడాను. కాని అంజని ఆ విషయంలో అంత ఎంకరేజింగ్‌గా మాట్లాడలేదు.

తనకి రాత్రుళ్లు టెలిస్కోప్ ఆపరేటింగ్ రూమ్‌లో కూర్చుని కంప్యూటర్స్‌తో కుస్తీపడుతూంటే ఆకలి వేసి అవకాయన్నం తినాలనిపించేదట. ఆ మాట చెప్పగానే రామమోహన్‌కి ఎక్కడలేని ఆనందం సంతృప్తి కలిగింది. తెనుగుతనం తనకి అమూల్యమైన ఆస్తి. దాన్ని సర్వవిధాలా కాపాడుకుంటూ ఉంటాడు. అంజని తన జీవితంలోకి ఆనందమేకాదు, ఆంధ్రత్వపు సొగసులన్ని తీసుకొచ్చింది. తన అమెరికా వలస తన సంస్కృతిని మరిపిస్తుందేమోనన్న భయం ఒకప్పుడు వెంటాడేది. అమెరికా ఆంధ్ర సంస్కృతులు రెండూ సమ్మిళితం చేసి బతుకుదాం అంది ఒకరోజున ఆవేశంతో అంజని వాళ్లిల్లు కట్టుకుంటున్న రోజుల్లో.

రామమోహన్, అంజని వాళ్ల యిల్లు (భవనం అంటే బాగుంటుంది) చాలా ముచ్చటగా అన్నిసౌకర్యాలతోటి, హంగుల తోటి బాగుంటుంది. అంజని సలహాలు ఎన్నో పాటించి కంట్రాక్టర్లతో విసుగులేకుండా నెగోషియేట్ చేసి వాళ్లిద్దరికి నచ్చేటట్లు కట్టించాడు. ఊళ్లో డబ్బున్న ఇండియను మిలియనీర్లు ఉన్నారు; వాళ్లూ కట్టించుకున్నారు. మాకిన్ని బెడ్‌రూములున్నాయి, అన్ని బాత్‌రుములున్నాయి, మా ఎంట్రన్స్‌ఫోయర్‌లో ఇటాలియన్ మార్బుల్స్ ఉన్నాయి అని చెప్పుకోడానికి తప్ప సౌందర్య సౌష్టవ ప్రత్యేకతలేమీ కనిపించవు. రిసేల్ వాల్యూ తప్ప మరేమి లేదు. పైగా కొంతమంది ఆ గుప్తాగారి ఇంట్లో పధ్నాలుగు బాత్‌రూములున్నాయట అని టముకు వేసే భట్రాజులు కూడా ఉన్నారు.

అంజని తన బేసిమెంట్ ఒక కళాకోవిలగా కట్టింపించింది. సపోర్టింగ్ పిల్లర్స్ మధ్య మధ్య లేకుండా ఒక పెద్దహాలు లాగా, బిల్డర్ కొంచం డబ్బు ఎక్కువ చార్జిచేసినా కాదనకుండా, ఫినిష్ చేయించాడు రామమోహన్. ఉదయాన్ని సూర్యకిరణాలు అరుణారుణకాంతులతో పెద్ద అద్దాల కిటికీలు దాటుకుని అవతలవేపు గోడపై పూసిన బంగారు రంగుల ఛాయలో వెలుగుతూ ప్రత్యక్షమయ్యేటట్లు ఈ చివరనుంచి ఆ చివరదాకా, మహాబలిపురంలోని గంగావతరణ శిల్పం గుర్తుకు వచ్చే టట్లు, నటరాజు ఆనంద తాండవశిల్పం చెక్కించారు. మధ్యలో శివుడు నాట్యంచేస్తూంటే ఇటుపక్క వినాయకుడు, అటుపక్క కుమారుడు వంతగా అడుగులు తొక్కుతూంటే, పార్వతి చూసి ఆనందిస్తోంది. విష్ణుమూర్తితోసహా బ్రహ్మాది దేవతలు సభనలకరించటమేకాదు ఆతాండవంలో స్వయంగా పాల్గొంటున్నారు. ఆశిల్పం నిర్మించటానికి అదృష్టవశాత్తు శిల్పులు అమెరికాలోనే దొరికారు. వాళ్ల ఊళ్లోనే వెంకటేశ్వరుని దేవాలయం కట్టడానికి వచ్చిన శిల్పులని తమ ఇంట్లో కొన్నాళ్లుంచుకొని ఈ పని చేయించుకున్నారు. పొద్దున్నేలేచి ఆశిల్పంముందు పార్వతి వలె కూర్చుని తనఖగోళశాస్త్రవిశేషాలని స్మరించుకుంటూన్న అంజనిని చూసి మురిసిపోతూంటాడు రామమోహన్. తన ముందున్న విశ్వసౌందర్యప్రణాళిక తను పరిశోధించే విశ్వరహస్యాలలో అంతర్గతమై ఇమిడి ఉండాలి అని విశ్వస్తుంది అంజని. ఆ విశ్వాసమే అంజనికి జీవితంలో చీకట్లలో దారిచూపే మెరుపుతీగ.

అంజనీ, రామమోహన్‌ల జీవితాలలో అనుకోకుండా చీకటిఛాయలు ప్రవేశించాయి. అబ్జర్వేటరీ ట్రిప్‌నుంచి తిరిగి వచ్చినప్పుడల్లా ఈ చీకట్లు మరికొంత దట్టమవుతూండటం ప్రారంభమయింది. రామమోహన్‌కి అంజని కబుర్లు వినబుద్ధవటంలేదు. ఒకటి రెండుసార్లు ముభావంగా విని విననట్లు నటించాడు.తర్వాత అంజనే ధైర్యంగా అడిగింది, ''ఏం నా రిసెర్చ్ కబుర్లు నీకు బోరుకొడుతున్నాయా, రాముూ'', అని.

సమధానం ఎలా చెప్పలో తెలియక నిశ్శబ్దంతో ఎదురు ప్రశ్నవేశాడు, రామమోహన్. మౌంట్‌హాప్కిన్స్ మీద ఉన్న మల్టిపుల్ మిర్రర్ టెలిస్కోప్‌గురించి, నక్షత్రమండలాలలో నక్కినక్కిఉన్న బ్లాక్‌హోల్స్ గురించి, విశ్వవ్యాప్తమైన కాస్మిక్‌బేగ్రౌండ్ రేడియేషన్ గురించి మాట్లాడుతున్నంతసేపూ తన అంజూ మాటలు మధురసంగీత ధ్వనులుగా తన చెవులకి చేరేవి. కానీ పదే పదే రాబర్ట్‌సన్ గురించి, అతని ఇంటెలిజెన్స్, అతని పట్టుదల, అతని చాకచక్యము, అతని శాంతస్వభావము -- ఇంకా ఇంకా అతని గురించి -- ఏవేవో గుక్క తిప్పకోకుండా చెబుతూంటే రామమోహన్ హృదయంలో ఈర్ష్య రేఖలు వక్రగతుల్లో వలలు పన్నడం ప్రారంభమయింది. తనకెన్నడూ అనుభూతిలేని ఈ కొత్త కొత్త అశాంతికరమైన భావాలు తన మనస్సుని కలవరపెట్టడం మొదలయింది. దానికితోడు మరొకవార్త పట్టుకొచ్చింది క్రిందటి ట్రిప్పు నుంచి వచ్చాక. హవాయిలో మౌంట్ కేయా సమిట్ మీదనున్న టెన్ మీటర్ కెక్ టెలిస్కోప్‌తో పని చెయ్యటానికి రాబర్ట్‌సన్‌కి స్పెషల్‌గ్రాంట్ వచ్చిందట. తన గ్రూప్‌లోజేరి అక్కడ పనిచెయ్యటానికి రమ్మనమని అంజనిని అడిగాడట. అంజని, ''ఏమంటావు? '' అని అడిగింది రామమోహన్‌ని. ''నీ యిష్టం'' అని ముక్తసరిగా సమాధానం చెప్పి ఊరుకున్నాడు.

''ఇటువంటి అవకాశం రావటం అందరికీ రాదు. చాలా కొత్తవిషయాలు కనిపెట్టటానికి అవకాశం వచ్చే చోటు'' అంది నెమ్మదిగా. రామమోహన్‌లో ఈ మధ్యన వచ్చిన మార్పులు గమనించకపోలేదు. వాటి కారణం ఊహించలేకపోయింది అంజని. నిజంచెప్పాలంటే అంజని మార్పులకి అంత ప్రాధాన్యత యివ్వలేదనాలి. కాని ఈ సమస్య వాటికి ప్రాధాన్యతనివ్వటమే కాదు, వాటిని అర్థం చేసుకోవలసిన పరిస్థితి కలిగించింది.

* * * * *

అమెరికన్ యస్ట్రొనామికల్ సోసైటీ మీటింగ్‌లో ఇన్‌వైటెడ్ స్పీకర్లలో ఒకరుగా డాక్టర్ పి.అంజనీ రావు వేదికపై మరిద్దరుతో కలసి కూర్చుని ఉంది. తన పక్క కుర్చీలోనే ప్రొఫెసర్ రాబర్ట్‌సన్ కూర్చున్నాడు. సభాధ్యక్షుడు అప్పుడే అంజని గురించి సైటేషన్ చదివి నెమ్మదిగా ఆమెకూర్చున్న చోటుకి వచ్చి, '' ఐ యమ్ ఆనర్డ్ టు ప్రెజంట్ యూ విత్ దిస్ హైఎస్ట్ యవార్డ్ అవర్ సొసైటీ కెన్ కన్ఫర్ ఆపాన్ ఏన్ యంగ్ యస్ట్రొనమర్'' అంటూ ఆమె మెడలో వేశాడు ఒక రిబ్బన్‌కి కట్టిన గోల్డ్‌మెడల్. మీటింగ్‌లో ఉన్న అందరూ నిలబడి చప్పట్లు కొట్టారు. ముందు వరుస కుర్చీలలో వేదిక దగ్గరలోనే కూర్చున్న రామమోహన్‌కూడా నిలబడి చప్పట్లు కొట్టాడు. మధ్యలో ఆపి తన పక్కకుర్చీలో కూర్చో పెట్టిన రెండేళ్ల స్వాతిని ఎత్తుకుని ఆ చిన్నపిల్ల చేతులతోకూడా చప్పట్లు కొట్టించాడు. అమ్మ కేసి చూస్తూ ఆనందంతో చప్పట్లుకొట్టింది. స్టేజిమిద నిలబడ్డ అంజనికి ఎవరి చప్పట్లూ వినపించలేదు రామమోహన్ చేతిలో నిలబడ్డ స్వాతి చప్పట్లు తప్ప.